

Az Országos Széchényi Könyvtár mikrofilm jegyzékei

Új sorozat. Időszaki kiadványok. 1—2.

A magyar nemzeti könyvtár állományában mintegy 60 000 munkáról (folyóiratokról, kéziratokról, régi és ritka könyvekről, zeneművekről stb.) található mikrofilm, összesen több mint 16 millió kocka. A mikrofilmmezési tevékenységet a könyvtár elsősorban állományvédelmi céllal indította meg, és végzi napjainkban is. Főleg pótolhatatlan, jelentékeny tartalmi, művelődéstörténeti értékű, sok esetben egyedi dokumentumokat (pl. kéziratokat, régi és ritka könyveket) vesz mikrofilmre, de olyan fontos információkat tartalmazó kiadványokat is, amelyek könnyen és gyorsan pusztuló papírra nyomva láttak napvilágot, mint például az időszaki kiadványok nagy része. A mikrofilm az eredeti esetleges pusztulása esetén is teljesen híven megőrzi a dokumentum tartalmát, használatá révén pedig meghosszabbítható annak élettartama. A mikrofilmmezés eredményeként az állomány is gyarapodik: a Széchényi Könyvtár egyrészt készséggel küld mikrofilm-másolatot — hazai és külföldi könyvtárak számára egyaránt — a maga állományának darabjairól, másrészt kiegészíti nemzeti anyagát a más könyvtárakban található magyar és magyar vonatkozású dokumentumok mikrofilmjeivel.

Az Országos Széchényi Könyvtár e nagy tömegű és változatos tartalmú mikrofilm-állományáról megfelelő cédulakatalógusok tájékoztatják a használókat, de a könyvtár a mikrofilmre vett anyag kisebb részéről sokszorosított formában néhány jegyzéket is kibocsátott az olvasók és a kutatók szélesebb körű és hatékonyabb informálására. 1963-ban három ilyen jegyzék látott napvilágot: 1. a hírlapokról és folyóiratokról, 2. a magyar nyelvű kötetes kéziratokról, 3. az anekdotákról és a levelekről. Mivel a mikrofilmfelvételek száma időközben óriási mértékben gyarapodott (az akkori 2 millióról 15, illetve 16 millióra), a mikrofilmtechnika és a filmek könyvtári feldolgozása pedig lényegesen fejlődött, a könyvtár úgy határozott, hogy közreadja teljes mikrofilm-állományának új szempontok szerint feldolgozott és összeállított katalógusait. A nagyszabású terv eredménye *Az Országos Széchényi Könyvtár Mikrofilm Jegyzékei Új Sorozatának két darabja, az Időszaki Kiadványok 1. és 2. kötete*. A sorozat szerkesztője *Ónódy Miklós*, az 1975-ben megjelent 1. kötetet *B.*

Lakatos Éva, az 1977-ben kiadott 2-at pedig *Orbán Emőke* állította össze. Mindketten lelkiismeretes, gondos munkát végeztek, címléírásaik pontosak, a köteteket a mikrofilmre vett periodikumok betűrendes jegyzékét követő, a használót igen jól eligazító mutatókkal egészítették ki. A sorozat mindkét darabját előszó, majd a használatot megkönnyítő, a címléírás tételeit, a technikai tudnivalókat és a kiadvány szerkezetét ismertető útmutató vezeti be. A mikrofilmek címléírása nem bibliográfiai igényű; nem tájékoztató tehát a teljes periodikumról, csak a filmre vett anyagot veszi számba. Minden esetben közli azonban az időszaki kiadványok eredeti lehelhelyét. A sorozat két kötete között mind a címléírások tételeit, mind szerkezetüket tekintve van némi eltérés, sőt a feldolgozott mikrofilmek betűrendes jegyzékét, azaz a két kötet törzsanyagát követő mutatók és az egyéb eligazító, kiegészítő részek vonatkozásában a 2. kötet lényegesen bővült az elsőhöz képest. *Orbán Emőke* ugyanis — helyesen — ahogy az előszóban írja, a „közlésre kerülő hírlap-mikrofilmek tartalmi vizsgálata és az első kötet alapos, a gyakorlati használhatóságot szem előtt tartó elemzése” nyomán módosításokat, kiegészítéseket tartott szükségesnek; a mutatók több szempontú bontását, illetve újak összeállítását, továbbá külön lehelhelyjegyzéket, a rövidítések és jelek mutatóját s a kiadvány jellegét ismertető angol, német és orosz nyelvű összefoglalást. E módosítások és bővítések ugyan kétségtelenül megbontják a sorozat egységét, de lényegesen hozzájárulnak használhatóságához, több oldalúan, árnyaltabban tárják fel a köztölt anyagot.

Mivel a két hasznos kiadvány a mikrofilmre vett nemzeti könyvtári anyagnak csak töredékét dolgozza fel és adja közre, várjuk a sorozat folytatását, újabb köteteket, és kívánatosnak tartjuk, hogy a későbbiekben a különálló füzetekből a mikrofilmtári állomány nagyobb részét tartalmazó kumuláció jelenjék meg, amely — a szerkesztés és a feldolgozás során szerzett tapasztalatok alapján — egységes szempontok szerint és azonos szerkezetben közölné az anyagot a használók, a kutatók még hatékonyabb tájékoztatása érdekében.

F ü l ö p G é z a